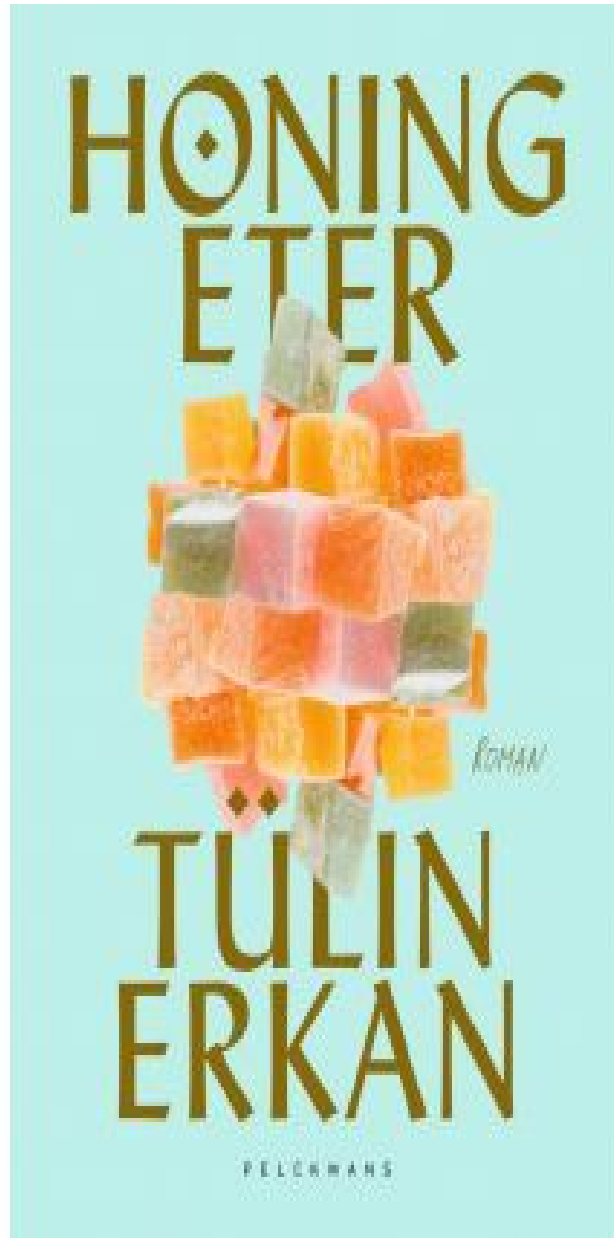

Honingeter

Mila Roosendaal & Janne Teer

Flaptekst

Sibel wacht in de luchthaven van Istanboel. Elke dag opnieuw mist ze haar vlucht naar Brussel. Een zieke piloot, een zonderlinge veiligheidsagent en een drugshond vergezellen haar op haar dwaaltocht. Binnen de muren van de luchthaven zoeken ze naar manieren om de zwarte gaten in hun geheugen op te vullen. Buiten woude een sneeuwstorm.

Honingeter roept een verstilde sfeer op waarin moedertaal en vaderland elkaar overlappen tot het botst. Turkse folklore en klassieke mythologie versmelten tot een bevreemdend, surrealistisch kluwen. Iedereen is in transit.

Eerste zin

“Dit hier is een plaats waar mensen smelten als kaarsvet.”

Samenvatting

Het boek wordt ingeleid met een beschrijving van de plaats waar het boek zich afspeelt, een vliegveld. Op de beveiligingsbeelden is een vrouw te zien die op het vliegveld rondzwerft. Ze gaat zitten en pakt haar tas stevig vast. Voor haar op een paar stoelen verderop zit een man, hij heet Wernicke. Ze vraagt zich af of hij wel echt slaapt en pakt een stethoscoop, dit instrument heeft zij bij zich omdat ze een opleiding tot dierenarts heeft gedaan waar ze in haar laatste jaar mee is gestopt. Ömer is beveiliging en bewaakt de camera beelden. Hij probeert de mysterieuze vrouw die al zolang op het vliegveld rondzwerft te volgen, en totdat ze verdwijnt in de damestoilet lukt dat, Ömer raakt haar even kwijt maar vindt haar later weer. De vrouw was achter een hond aangelopen met een tuigje waarop staat “Do not pet” de hond is een drugshond. De hond slaapt altijd in een kamertje, in het kamertje liggen dekens en de vrouw maakt er haar vaste slaapplek van. In een winkeltje met parfum komt de vrouw Wernicke weer tegen, ze probeert hem te negeren en niet omkijken is iets wat je vaak in het boek tegen zal komen. Toch lukt dit haar niet en draait ze om, vanaf dat moment zijn de vrouw en Wernicke steeds vaker samen. Wernicke vraagt haar naam Sibel zegt ze. langzaam proberen ze steeds meer over elkaar te leren ook al gaat dit soms moeizaam. Wernicke raakt zijn woorden kwijt. Bang dat hij door zijn verlies van taal net als een honingeter langzaam zal uitsterven. De vraag die vaak wordt gesteld is waar is thuis. Sibel en Wernicke vinden allebei dat hun thuis op het vliegveld is, daar hebben ze alles wat ze nodig hebben. Wernicke probeert Sibel

van hem weg te duwen omdat hij ziek is. Ze oefenen afscheid nemen totdat dit afscheid echt wordt. Sibel had Wernicke al een tijdje niet meer gezien en vroeg aan Ömer of hij hem nog had gezien op zijn camerabeelden, hij zei dat Sibel nu al wel lang genoeg had gewacht en moest gaan slapen, morgen is weer een nieuwe dag. Ze wacht altijd al op een nieuwe dag, alleen om de dagen uit het verleden te vergeten. Toen ze zoals Ömer haar had gezegd ging slapen vond onder haar deken een ticket naar Brussel. Het vliegtuig naar Brussel miste ze altijd zonder moeite. Op het ticket stond 4 februari, toen ze wakker werd ging ze naar de informatiebalie, en vulde op het papier letters in ze had uitgevonden waarom het vliegveld niet werkte. Steeds opnieuw verdwenen er letters van het bord waarop de vluchten aangegeven stonden. Toen ze dat had gedaan liep ze naar de incheckbalie totdat ze langs de security check was en in het vliegtuig naar Brussel zat.

Personages

Wernicke:

Naam komt van syndroom van Wernicke (Nomen est omen). Door de naam weet je dat Wernicke ook aan dit syndroom lijdt. Het syndroom van Wernicke is een ernstige stoornis waarbij het centraal zenuwstelsel wordt aangetast. Je kan hierdoor last krijgen van verwarring, coma, verlamming van oogspieren, en uiteindelijk de dood. We weten dus ook al dat Wernicke zal overlijden. Het syndroom komt veel voor bij alcoholisten.

Wernicke is een erg belangrijk personage voor de vormgeving van het boek. Hij is vrienden met Sibel en door het boek heen zie je hoe hij stuntelt met zijn woorden. Hij wil het verleden niet graag los laten, daarom draagt hij bijna door het gehele boek zijn piloten "kostuum". Doordat hij ziek is mag Wernicke niet meer vliegen. Hij liegt er over tegen Sibel, hij doet maar alsof. Totdat Sibel het tegen hem zegt: "Je vliegt al lang niet meer hé?" Wernicke wil nog steeds graag doen alsof, hij wilde vroeger altijd acteur worden. Hij blijft zijn uniform dragen totdat hij zich niet meer fijn voelt in zijn kostuum en hij komt naar het vliegveld in een grijze kasjmier trui. Dit zou je kunnen zien als een soort afsluiting, het los laten van het verleden waarin hij piloot was. Hij kan naarmate het boek eindigt steeds ietsje beter zijn woorden vinden. Wernicke is een belangrijke personage door het hele boek door totdat hij aan het einde niet meer op het vliegveld komt opdagen en zijn verhaal voor ons als lezer is afgelopen.

Sibel:

Sibel is de hoofdpersonage die we door het hele boek volgen, aan het begin zien we haar door het perspectief van Ömer, die haar op de camera's volgt. Later zien we haar vanuit haar eigen perspectief en beleving. Langzaam komen we meer te weten over waarom ze op het vliegveld is en Wernicke helpt daarbij. Sibel en Wernicke zijn vrienden. Net als Wernicke probeert Sibel dingen uit het verleden af te sluiten ze zegt altijd dat afscheid nemen makkelijk is, gewoon niet meer omkijken en je kan zo verdwijnen. Door het boek heen staat Sibel steeds meer open voor het verleden, dit

blijkt wel aan de vlucht naar Brussel die ze ondanks haar verleden toch besluit te nemen. Dat ze dit doet kan je zien als een soort afsluiting voor het karakter, een karakter wat dus door het boek heen zo erg is veranderd dat ze nu er nu klaar voor was om zichzelf te confronteren met het verleden waar ze zolang niet naar om durfde te kijken.

Ömer:

het eerste perspectief waaruit wij als lezer het verhaal weergegeven krijgen is door het perspectief van Ömer. Ömer is beveiligd op het vliegveld en hij houdt al een tijdje Sibel in de gaten op de camerabeelden. Hij is er geïnteresseerd in wat haar hier brengt. Aan het begin van het verhaal komen we er achter dat ook hij liever niet naar huis gaat wat de reden daarvan is weten we nog niet. Totdat we een flashback te zien krijgen en erachter komen dat hij in Brussel was gaan wonen toen hij jonger was, dit deed hij om in de mijnen te gaan werken. Zijn familie zei hem dat hij er blij en gelukkig zou gaan worden maar het tegendeel werd bewezen. Hij voelde zich niet thuis in Brussel, alles was anders dan waar hij vandaan komt. Totdat hij een vrouw ontmoeten en zij samen een dochter kregen. Maar na een tijdje was de liefde weg en waren ze gescheiden. Ömer dacht zijn dochter nog vaak te gaan zien maar dat vond hij lastiger dan verwacht. Dat hij zijn dochter heeft achtergelaten valt hem nog steeds zwaar en is iets wat hij altijd meedraagt en iets waar hij ook het liefst nooit meer naar om zou willen kijken. Omdat we van Ömer niet heel veel weten kan je niet echt hele duidelijke karakterontwikkelingen zien.

Quotes

“Het Turkse alfabet telt immers 29 letters. Het Nederlandse 26. Dat zijn er drie te veel of drie te weinig. Drie letters. Meer was er niet voor nodig om mij het zwijgen op te leggen.”

“Plaats waar mensen smelten als kaarsvet.” Staat voor de luchthaven.

“Ne me quitte pas. Je t'inventerra. Des mots insensés. Que tu comprendras.”

Thematiek

De thematiek van dit boek gaat over verwerking van het verleden. Het centrale probleem is dat alle karakters om verschillende redenen niet willen terugkijken naar het verleden. Ook het vinden van de juiste woorden is een belangrijk thema en

probleem. Het boek gaat heel erg over de belang van taal en hoe het vergeten van woorden in verband staat met een honingeter.

Motieven

Turks fruit

Turks fruit is het leidmotief in Honingeter. Het komt erg vaak ter sprake. Sibel, die altijd op het vliegveld zit, eet daar vaak een doosje turks fruit. Ze vindt dit erg lekker, dat is eigenlijk het enige wat we erover weten. Dit turkse fruit zal symbool staan voor iets in haar herinnering of een gemis. Ömer eet soms ook turks fruit, er worden bij hem ook flashbacks gemaakt naar het fruit.

Keuzes

De personages zitten steeds vast tussen twee keuzes. Sibel kan kiezen tussen haar vlucht nemen of blijven. Ömer heeft twee talen waar hij zich allebei bij thuis voelt. Wernicke of hij piloot is of niet.

Honing

Honing is een woord wat ook vaak tegenkomt het wordt gebruikt als iets om de woorden aan elkaar te plakken. Het boek heet honingeters en op die manier wordt er ook naar de titel van het boek verwezen.

Motto

“Verlaat me niet
Ik zal je uitvinden
onzin woorden
Dat je zult begrijpen”

Dit is de tekst die helemaal aan het begin van het boek in het frans staan gedrukt.

Auteur

Het boek honingeter is geschreven door Tülin Erkan (geboren in 1988), dit boek was haar debuut in 2021. Een van de bijzondere dingen aan Erkan is dat ze meerdere talen spreekt. Haar moedertalen zijn Nederlands en Frans. Haar vader spreekt Turks, haar grootmoeders taal is Engels. Vroeger omschreven mensen haar wel eens als ‘half’, daar voelde zij zich dubbel bij. In dit boek Honingeter neemt ze allebei de talen en herinneringen samen als een geheel. Tülin Erkan was vanaf jongs af aan al geïnteresseerd in schrijven. Zelfs toen ze dat nog niet kon vond traceerde ze al letters in boeken met een plastic stokje. Toen ze op de middelbare school zat schreef ze een tekst op een boze chihuahua waarop haar Nederlands

docent had gezegd dat ze later iets met schrijven moest gaan doen, en dat heeft ze gedaan ook.

Titelverklaring

Het boek begint met een stukje over honingeters. "Honingeters of *Meliphagidae* behoren tot de familie van de zangvogels. Van de Australische geschubde le honingeter leven naar schatting nog maar zo'n driehonderd exemplaren. Wetenschappers vermoeden dat de soort met uitsterven bedreigd is omdat de vogels hun eigen zang niet meer kennen." Dit boek gaat veel over de onderwerpen loslaten, verandering, afscheid nemen en verder gaan. Deze vogels herkennen dus hun eigen zang niet meer, misschien geldt dat ook voor de personages in Honingeter. Ze hebben last van ieder hun persoonlijke problemen, waardoor ze zich niet helemaal op hun gemak kunnen voelen. De puurste vorm van henzelf is verdrongen door het wegstoppen van herinneringen en daar niet meer in contact mee staan.

Structuur in perspectief

Er vier personages die vanuit het ik perspectief vertellen. In het begin van het boek is het onduidelijk wie er vertelt. Naarmate je verder leest merk je wie er aan het woord is, doordat je weet wat diens rol is op het vliegveld.

Een van de dingen die blijft terugkomen in het verhaal is dat er 'record' bij staat als Ömer aan het woord is. Ömer werk namelijk bij de beveiligingscamera's.

Decor

Het decor in dit boek is best opmerkelijk. Het hele boek speelt zich af op één locatie; het vliegveld. De personages hebben verschillende rollen op het vliegveld. Je hebt werknemers, maar ook klanten.

De synagoge van het vliegveld komt ook vaak voor in het boek en de camera ruimte is ook erg belangrijk voor het verhaal. Verder speelt een deel van het verhaal zich af in de ruimte waar Sibel slaapt.

Stijl

Het wordt verteld vanuit een ik-perspectief. Het wordt steeds vanuit een andere persoon verteld, maar het blijft wel ik-perspectief. Het boek is vlot te lezen, je moet je echter wel concentreren. Er zit vaak een diepere laag onder het taalgebruik van de schrijfster. Motieven die terugkomen, vergelijkingen die worden gemaakt. Ook worden er best grote onderwerpen in het leven aangekaart, dat maakt dat je ook even extra moet opletten.

Slotzin

“Zo vederlicht laat het los.”

Beoordeling

Mila:

Ik ben het boek ingegaan met een neutrale mindset, ik was erg benieuwd naar de uitwerking van het boek omdat de achterkant mij wel ligt nieuwsgierig maakte. De eerste paar hoofdstukken gingen best wel snel maar ik raakte soms een beetje in de war met wie er nu aan het praten was. Er werd vaak gezegd “gewoon niet achterom kijken” wat ik zelf een erg interessante uitspraak vond. Het gebruik van het woord honing wat woorden aan elkaar zou moeten plakken vond ik ook erg interessant. Het boek hield mij best lang vast maar ik verwacht op begeven moment toch wel een soort plot twist of op z'n minst iets meer hints over de karakters of de loop van het verhaal. Achteraf gezien vond ik dat het boek een goed concept was maar de uitwerking heeft mij niet zodanig geïnteresseerd dat ik het boek zou aanraden. als ik het een aantal sterren van zou mogen geven zou ik het 6 van de 10 sterren geven.

Janne:

Het boek leest best vlot, het begint op een gegeven moment alleen wel te vervelen. Je wacht op een soort climax, een soort duidelijkheid, maar dat komt niet echt. Er zit ook niet heel veel spanning in als je leest. Dat vond ik jammer. Het onderwerp vond ik wel echt mooi. Het werd ook mooi verwoord en symbolisch.

Vragen

Welk personage sprak jou het meeste aan?

Antwoord Mila: Mij sprak Wernicke het meest aan. Ik vond dat hij erg interessant was omdat ik zoveel niet over hem wist, aan het begin van het boek zat ik met de vraag waarom wil hij zo graag doen alsof. En toen hij niet meer kwam opdagen op

het vliegveld kon ik nadenken over wat hij nu aan het doen zou zijn. Terwijl ik dit schrijf bedenk ik me dat hij natuurlijk ziek is en dat hij misschien niet meer kwam opdagen omdat hij overleden was net als de drugshond waar Sibel altijd bij sliep.

Antwoord Janne: Ik ben het eigenlijk helemaal eens met Mila. Het interessante was dat je dingen niet weet. Ik vroeg mijzelf heel erg af wat daadwerkelijk zijn achtergrond was. Is hij echt piloot? Is hij piloot geweest? Waardoor komt het dat hij zo warrig is? Mij lijkt het het meest voor de hand liggend dat hij oud is en vroeger piloot is geweest. Hij heeft een ziekte waardoor hij verward is en daarom is hij op het vliegveld.

Herken jij de onderwerpen die worden aangekaart in dit boek? Wat vond je van de mening van de schrijfster hierover?

Antwoord Mila:

Ik vond het zelf een heel interessant onderwerp, omdat het om taal en afsluiting ging. Zelf heb ik hier niet echt mee te maken maar ik kan mij wel heel goed inleven in de gebeurtenissen uit het boek. Wat nou precies de mening van de schrijfster was kom ik niet helemaal achter, ik snap niet of ze nou juist het wilt aanmoedigen om dingen af te sluiten of dat je gewoon niet meer achterom moet kijken en dat dat dan afsluiting is omdat ze uiteindelijk op de vlucht naar Brussel stap denk ik dat ze daarmee haar verleden durft af te sluiten. Over het taalaspect denkt ik dat de mening van de schrijfster is dat het veel makkelijker zou zijn als er een wereld was waarin iedereen dezelfde taal sprak en waar iedereen elkaar kon verstaan. Waar ik het mee eens ben.

Antwoord Janne:

Ik vond het echt een mooi onderwerp. Ik heb zelf erg veel moeite met afscheid nemen, verandering en dingen loslaten. Laatst ben ik onder hypnose geweest hiervoor. Daar moest ik veel aan denken tijdens het lezen van dit boek. Ik vond het mooi hoe er over verteld werd en hoe dingen symbolisch werden afgesloten. Ik denk dat tot op het laatste moment, waar Sibel haar vlucht neemt, dat ze tot die tijd nog niet klaar was om het los te laten. Misschien was er iets in haar wat het ook niet wilde loslaten, wat geen verandering wilde, een deel wat geen afscheid wilde nemen. De aardbeving op het eind, dat ze dan haar vlucht neemt, vond ik daarom een hele gepaste afsluiting.

Welk karakter maakte de grootste karakterontwikkeling mee? Wat is er veranderd aan het eind ten opzichte van het begin?

Antwoord Mila:

Ik denk dat Sibel de meeste karakterontwikkelingen meemaakt omdat zij aan het begin helemaal niet wil omkijken maar naarmate het boek vordert ze steeds meer terug durft te kijken. Omdat ze uiteindelijk de vlucht terug naar Brussel neemt denk ik dat Sibel van mindset is veranderd. In plaats van zichzelf isoleren en wachten op de

volgende dag om gisteren te vergeten durft ze nu terug naar Brussel te gaan wetend dat ze daar geconfronteerd gaat worden met het verleden.

Antwoord Janne:

Ik sluit bij Mila aan dat Sibel de meeste karakterontwikkelingen mee heeft gemaakt. Aan het begin van het boek heeft ze nog heel veel bagage aan herinneringen en zaken die ze nog niet verwerkt heeft. Aan het einde weet je dat ze het verwerkt heeft, doordat ze de vlucht neemt.

Zit er nog een onderliggende boodschap in het boek verborgen?

Antwoord Mila:

De boodschap die het boek vooral wil overbrengen is denk ik het aspect van het afsluiten en het onder ogen komen van je verleden. Maar ook hoe iedereen zijn eigen taal en cultuur maar bovenal eigen verhaal heeft.

Antwoord Janne: Het verwerken van het verleden. Het hebben van ouders van verschillende afkomsten, dus je kent twee culturen, twee talen maar voor jou is het een geheel.

Wat vind je van het einde van het verhaal?

Antwoord Mila:

Ik vind dat het einde heel voorspelbaar was en persoonlijk was ik best teleurgesteld dat ik een heel boek had gelezen voor de uitkomst die mij al heel snel duidelijk was. Ik denk dat de vlucht naar Brussel gezien het verhaal wel een goed einde was maar ik verwachtte zelf iets meer spannends of iets van een plottwist.

Antwoord Janne:

Ik vond het einde mooi als symbool, maar het was ver weg van spectaculair. Ik zou zelf graag zien dat op het einde net aan nog alles goed komt en alle losse eindjes aan elkaar worden gemaakt. Dit einde was meer een soort mentaal einde van de problemen van de karakters.

Recensies

“Honingeter is een knappe debuutroman waarin de auteur speelt met taal. Zie uit naar haar volgend boek, wie weet wordt het een filmscenario ?
De omslag van Honingeter is tevens een grafisch pareltje.”

Bron: [Recensie van Carl Soens over Honingeter | Hebban.nl](#)

‘Honingeter’ is een originele en ambitieuze reflectie op de thuis vraag die na lectuur nog dagenlang doorwerkt” -Bart van der Straeten

Bron: [‘Honingeter’ is een originele en ambitieuze reflectie op de thuisvraag die na lectuur nog dagenlang doorwerkt \(humo.be\)](https://www.humo.be/verhalen/2021/05/14/honingeter-is-een-originele-en-ambitieuze-reflectie-op-de-thuisvraag-die-na-lectuur-nog-dagenlang-doorwerkt)

Schrijfster

Het boek honingeter is geschreven door Tülin Erkan, dit boek was haar debuut in 2021. Een van de bijzondere dingen aan Erkan is dat ze meerdere talen spreekt. Haar moedertalen zijn Nederlands en Frans. Haar vader taal Turks, haar grootmoeders taal is Engels. Tülin Erkan was vanaf jongs af aan al geïnteresseerd in schrijven. Zelfs toen ze dat nog niet kon vond traceerde ze al letters in boeken met een plastic stokje. Toen ze op de middelbare school zat schreef ze een tekst op een boze chihuahua waarop haar Nederlands docent had gezegd dat ze later iets met schrijven moest gaan doen, en dat heeft ze gedaan ook.

Bronnen

Website van Tülin erkan

<https://www.tulinerkan.com/wie>

Boek: Honingeters